

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monvmenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Paderbornae, 1669

Fontes Lvppiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11425

Lippiensis silva definit, campi *Ossenkempe*, velut *Osninkempe* hodiè que vocantur.

II. An. DCCLXXXIII. Annales Francici apud Pithæum. Astronomus apud Reub. Regino in Chron. Poëta Anonym. lib. I.

FONTES LUPPIAE.

Multi fluvij diœcesin Paderbornensem irrigant, nec pauci ex his in eadem nascuntur. Præcipui & plerique in historiâ tum Romanâ, tum Francicâ & Saxonicâ nominati. Alma Aliso olim, Ambra, Amifius, Bevera, Dalca, Effata, Hedera, Luppia, Luttera, Padera, Neta & Visurgis.

I. LUPPIA. Ità apud Tacitum, & rectiùs seu magis genuinè; quia in Germanico vocabulo litera p. geminatur: apud Melam *Lupia*; Dionem & Strabonem *Λσπίας*; in Annalibus Francicis *Lippa* & *Lippia* scriptum legitur. Hanc posteriorem dialectum vulgatus scribendi loquendique usus retinuit. In Velleji exemplaribus, in quibus *ad caput Iuliae fluminis* legitur, vel mendum in *Iulia* pro *Lupia*, vel quasi in honorem *C. Iulij Octaviani flumen sic noviter appellatum*. Lips. in Vell. n. 194. Bœclerus in eund. Cluverius lib. 3. Germ. Antiq. c. 49. Verùm uti breve Augusti ad *Luppian* imperiũ fuit mox Rheno terminatum, ità quoque memoria nominis in illo flumine non diu perduravit. Nimis levis & falsa Vadiani doctissimi cæteroqui viri, qui *Luppian* fluvium esse putat, quem hodie *Neccarum* vocant, & Irenici ac Spidelij in not. in Bartolinum l. 12. Austr. *Lanum* esse suspicantium conjectura, ita ut refutatione non indigeat. Diversus enim ab utroque fluvius à capite usque

usque ad ostium nomen *Luppia* gerit, cui soli, quæ in Romanâ, Francicâ & Saxonicâ historiâ memorantur, atque inter cætera, quod *per Bruëteros minores fluat*. Strabo. lib. 7. quod ab *ultimis Bruëterorum*, à saltu *Teutoburgiensi* & *Amisiâ* haud procul abfuerit. Tacit. quod *ad caput Tiberius hiberna locaverit*. Vell. *ad confluentes cum Alifone castellum Drusus posuerit*. Dio. accommodari queunt. Quomodo igitur aut Neccarus aut Lanus potuit esse *Luppia*? non illi *Luppia* oppido juxta Ptolemæum in medijs Germaniæ finibus sito, & in tribus clarissimis locis ab eo numerato; non *Lippenheimio* in *Annalibus Francicis* celebri; non *Lipstadio* tribus *Paderborna* milliariibus remoto, quod antiquum Ptolemæi oppidum Cluver. esse contendit; non familiæ nobilium *Dominatorum* & *Comitum*; non saltui, non toti *Lippiensi Comitatu* nomen dederunt.

2. ROMANIS ANNALIBVS INCLYTVS AMNIS. Velleji, qui primus inter Latinos annis meminit lib. 2. Taciti. l. 2. An. & 5. hist. Dionis. lib. 54. Multa enim & præclara ad hunc fluvium *Drusus*, *Tiberius*, *Germanicus* egerunt.

3. NEC MINVS IN FRANCA NOBILIS HISTORIA. Sæpe bello & expeditionibus Saxonis implicitus ad *Luppiam* *Carolus M.* venit, castra posuit, memoria & monumento digna multa gessit. Hinc in *Francicâ historiâ*, in vitâ *Caroli M.* apud *Pithæum*. *Annalibus Franc.* apud eundem *Astronomi à Reubero*. *Poëtæ Anonymi à Reineccio* editi. *Adelmi Benedictini*, *Reginonis*, & *Vrspergensis*, aliâque nobilis & clarus *Luppia*.

4. HIC ORITVR. Non in montibus *Hassicis*, ut *Althamerus* in *Taci. de morib. Germ.* sed sub castro *Lippsringa* uno milliari à *Paderborna* in *ultimis Bruëteris*, & postquam

supra *Neuhusium Paderam*, *Alisonem* infra alueo accepit, & multa insignia castra, oppida alluit, juxta *Vesaliam* in Rhenum evolvitur. Falluntur ergò, qui in eandem cum *Amisiâ* & *Visurgi* partem ferri, & Oceanum subire existimârunt. Hos sequi videtur *Bartolinus*. l. 4. Austr. ut *Spidelius* notavit.

*Nunc verò Oceani populos, atque extrema mundi
Regna sequar.*

Hic fluit & Lupia turgescens sanguine ripa.

Errori huic immani & manifesto ansam præbuit *Strabo* lib. 7. In eandem cum *Amisiâ* partem feruntur *Visurgis* & *Lupia* amnis, distans à *Rheno* 1000 stadijs, sive millibus passuum LXXXV; fluens per *Bructeros* minores. Melius *Lupia* ostium agnovit *Mela*. lib. 3. c. 3. *Amnium* in alias gentes exeuntium *Danubius* & *Rhodanus*, in *Rhenum* *Mænus* & *Lupia*. Excusat tamen *Strabonem* *Junius*, quasi ἐπι ταῦτα (videlicet ἐθνη quòd præcessit) id est ad has nationes decurrere *Luppiam* tradiderit. *Isac. Pont.* lib. 1. *Orig. Franc.* c. 9.

5. NOMENQVE DEDIT. *Lippsringa* arcis, sub quâ *Luppia* fontes conspiciuntur, oppidòque, diu post conditam arcem, in oppidum evecto: nam sub initium sæculi decimi quinti incolæ libertate primùm donati vel manumissi. sic quoque in eadem hac diœcesi vicus quidam *Vp-sprunck* vocatur.

6. NERONVM QVO SITA MAIORIS.
Horatius lib. 4. od. 14.

*Major Neronum mox grave prælium
Commisit, immanèsque Rhætos
Auspiciis repulit secundis.*

Vterque *Neronum* divisis partibus *Rhætos* *Vindelicos* que vicêre; *Vellejus* lib. 2. c. 5. Cui ergò *Venusina* periphraſis
conve-

convenit: Tiberio, cui operis adiutor datus fuerat Drusus frater, quem intra Caesaris penates enixa erat Livia. Vell. l. c. ideoque natu minor. Claudius Drusi filius apud Senecam in consolat. ad Polybium. *Caesar (Tiberius) patruus meus Drusum Germanicum patrem meum, minorem natu, quam ipse erat, fratrem intima Germania recludentem, & gentes ferocissimas Romano subijcientem imperio, in complexu & osculis suis amisit.*

7. CASTRA FVERE LOCO. Hiberna Vell. lib. 2. c. 105. *Pietas sua Casarem penè obstructis hieme Alpibus, in urbem traxit: ad tutelam imperij eum veris initio reduxit in Germaniam, in cujus mediis finibus ad caput Iuliae (Lupiae) fluminis, hiberna digrediens princeps locaverat.*

8. ET QVEM CONCILIO. Anno 776. vita Caroli M. apud Pithæum. Astronomus, Adelmus Benedictinus, Poëta Anonym. Regin. lib. 2. Chron.

Ad fontem Lippia veniens, scribit Astronomus, immensam illius perfidi populi multitudinem velut devotam & supplicem, ac quasi erroris sui veniam poscentem invenit. Cui cum & misericorditer ignovisset, & eos, qui se Christianos fieri velle affirmabant, baptizari fecisset, datis & acceptis pro fide servandâ fraudulentis eorum promissionibus, obsidibus quoque, quos imperaverat, receptis, Eresburgo, quod dirutum erat, restaurato, aliòque castello super Lippiam exstructo, & in utroque non modico presidio relicto, ipse in Galliam reversus in villa Haristallo hiemavit. Terruerat enim Saxones Carolus, velut ingens tempestas omnia prosterbens & munitiones irrumpens. Regin. l. c. Vita Caroli. Et perterriti Saxones omnes ad locum, ubi Lippia consurgit, venerunt ex omni parte, & Domino regi Carolo per Vvadium manibus suis reddiderunt patriam, & sponponderunt se esse Christianos, & iterum subditi sunt ditioni domni regis Caroli. Cum An. 780. ad fontem Luppiae

venisset, castra metatus alteram synodum ibidem celebravit. Astron. in Annal. *Cum magno exercitu in Saxoniam profectus est, transiensq; per arcem Eresburgum ad fontem Lippia venit, ubi castra metatus per aliquot dies moratus est.*

Vita Caroli apud Pithæum. *Iterum iter peregit ad dispendendam Saxoniam, & pervenit ad Eresburgum, & inde ad locum, ubi Lippia consurgit, ibique synodum tenuit.*

Tertium & maximum seu generale concilium in An. 782. incidit. Astron. *AEstatis initio, cum propter pabuli copiam duci poterat, in Saxoniam eundum, & ibi, ut in Franciâ quot annis solebat, generalem conventum habendum censuit. Trajectoque apud Coloniam Rheno cum omni Francorum exercitu ad fontem Lippia venit, & castris ibi positus per dies non paucos ibidem moratus est.* Regin. lib. 2. *An. dom. Incar. 782. Carolus Coloniam veniens Rhenum transijt, & synodum tenuit, ubi Lippa consurgit.*

In hoc conventu legati, quos Godefridus Nortmannorum rex & Avarorum principes Cakanus & Jugurtus miserant, auditi: vita Caroli M. Astron. in Annal. *Annales incerti auth. apud Pith. Regino, Vrsperg. ll. cc.*

Abfuit autem Widikindus. Astron. Vrsperg. Regino. *Annales incerti authoris apud Pithæum. a. 782. Carlus habuit conflictum in loco, ubi Lippia oritur, cum omnibus primatibus Saxonum, excepto Vidickindo rebelle, & ijs, qui cum eo erant.*

9. DEVENERARE SACRVM FLVVII CAPVT.
Sacri olim fontes habiti, & floribus, aris, sacrificijs culti. Virg. l. 7. *Æneid.* Horat. lib. 1. od. 1. lib. 3. od. 13. Mart. lib. 4. c. 57. Seneca. epist. 41. *Magnorum fluminum capita veneramur: subita ex abdito vasti amnis eruptio aras habet.* Latè hæc superstitio patuit: nam ad Saxones quoque & Prussios pervasit. Adamus Brem.

Frondefis

Frondosus arboribus fontibusque venerationem exhibebant. De Prussijs Helmoldus lib. 1. cap. 1. circa An. 1168. Usque hodie profecto inter illos, cum cetera omnia communia cum nostris, solus prohibetur accessus lacorum & fontium, quos autumant pollui Christianorum accessu. Alium atque aliâ ex causâ honorem Luppie caput meretur, nempe ob memoriam sacri lavacri, quo ad fontes ejus, haustis inde aquis, ingenti numero Saxones abluti. Astron. in Annal. Poëta Annon. l. c.. An.

10. ET ALTE CELATIS NILI PRÆFER ORIGINIBVS. Tibullus lib. 1. eleg. 8. Horat. lib. 4. od. 14. *Te fontium qui celat origines Nilus.* Lucan. lib. 10. Plinius. lib. 5. c. 9. *Nilus incertis ortus fontibus.* Hinc apud Æthiopas aqua è tenebris profluens appellatur. Licet ergò Nilus

11. INNVMERIS TVMIDVS PETAT AMNIBVS ÆQVOR. per ostia plura, ex quibus septem potiora Plin. l. c. enumerat.

12. FONTE TAMEN MAIVS. illustrius religione & armis, castris & concilijs, & tam Romanæ quàm Francicæ historiæ monumentis celebratum nomen habet Luppia: nam Nili è contrario fons aut omnino absconditus, aut saltem obscurus & incertus, nec ullâ memorabili re insignis & cognitus. Plin. l. c. *Nilus incertis it fontibus, & per deserta & ardentia, & immenso longitudinis spacio ambulans, famâque tantum inermi quesitâ cognitus, sine bellis, quæ ceteras omnes terras invènere.*

FONTES AMISII.

I. FONTES AMISII. Qui lingua vernacula *Ems*, à Melâ & Plinio *Amisius*, *Amisia* à Tacito, Strabone *Ἀμισία*, Ptolemeo